

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:
FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo / Budapešti

I. ker. Döbrentey-utca 18.

sem sa majú posilať predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr.

Nekoľko slov ku voličom.

Donevác sa blížia všôbecné voľby, národ, jako taký činiteľ, ktorý môže mať vliv na spravu krajinských záležitostí, musí znať tú moc, jakú mu ústava vyznačuje, a ktorú ľud pri všôbecných voľbách bezprostredne vykonáva. Každá takáto všôbecná voľba poskytuje ľudu príležitosť, aby svoju vôľu jakožto všôbecnú vôľu vyslovil a teže týmto výrokom v politickom živote platnosti vydobil. A každý zdravý a striedavo smýšľajúci národ, z ktorého ešte nevyhynula počesnosť a náklonnosť k mravom, ktorý tedy nedá sa žiadnym spôsobom, ani peniazmi, ani pálenkou znevážiť, aby strpel, že by sme ho v jeho najväčnejšom politickom účinkovaní obmedzili a mu prekážali, každý takýto národ takým spôsobom vykonáva toto svoje politické právo, jako to jeho najsvätejšie a najdiahšie záujmy požadujú. Od vôle občanov tedy závisí, jako sa krajina má spravovať, od

Pozostatky hlavy kráľa Sv. Ladislava.

občanov závisí to určiť, v jakom duchu sa majú krajinské veci a v jakom smere viesť. Tedy občania, prv než pristúpia ku voľbe, najsamprv musia znať tú vládu, ktorá moc diží v rukách, tú stránku, z ktorej údovia vlády pochádzajú a keď všetko toto znajú, potom musia uvažovať, posudzovať do života súcosť tej vlády, jej počesnosť, a tú horlivosť, ktorú v podpore záujmov ľudu, v opatere náboženstva a mravov dokázala. Musia i osobnosť kandidátov učiť predmetom posudzovania, treba prezkúmať, jakéj počesnosti, jakého rázu (charakteru) je ten pán kandidát, či on drží v úcte mravy, či je dobrý katolík, ale opravdu či je dobrý katolík, a len keď toto dobre prezkúmať, nech pristúpia k voľbe.

Milí voličia! Mali ste dosť príležitosti si nadobudnúť pochop o duchu uhorského zákonneho zastupiteľstva, mali ste dosť príležitosti údov tohoto telesa i pod

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

ích náličkom vidieť, videli ste, že tí, ktorí každodenne chodievali do vašeho kostola, ktorí sa tam pred oltárom Pána za našu svätú cirkev modlievali, jako zradili svätú našu cirkev, videli ste, že oni netlumočia vaše presvedčenie na krajinskom sneme, ale že slúžia svojim vlastným záujmom na váš rováš. Všetko toto vidíte a znáte a práve preto katolíci nahliadnu, že iného ducha, iné mravy a zvláštne iných ľudí treba poslať na krajinský uhorský snem. To je našou povinnosťou, lebo sú v nebezpečnosti naše najdrahšie poklady. Alebo či jest to drahší a vzácnejší pre človeka poklad nad náboženstvo a nad vieru? Pozrite len na dejepisný beh sveta, či najdete len jeden jediný národ bez náboženstva? Či by môhol človek i len za jedon okamih bez náboženstva *blažene* žiť? Nie!

Uhorská krajina je tou prvou, ktorá zdá sa takúto snahu na javo dávať, ktorá svoje ukojenie vyhladáva v tom, že občanov svojích zbavuje viery. My katolíci v prvom rade máme povinnosť prekaziť túto snahu štátu, pretože my sme to boli, ktorí sme v každom čase túto krajinu, a v každej dobe zachránili pred záhubou, my sme to boli, ktorí sme proti pohanovi postavili na ochranu krajiny Hunyadiho, Kinnišiho a Zrinyiho, my sme to boli, ktorí strážili nad ústavou národa, naši katolícki predkovia umreli za vlasť a za cirkev Kristovú. Vy musíte bojovať proti štátu! Jaký to posmech. Veď ste vy štátom, vy tvoríte krajinu, z vás pozostáva štát, tedy vy sami proti sebe musíte bojovať? Či sa toto nebudete pýtať?

A veru je to tak. Do takého položenía vás uvrhla lakomosť a báženie za peniazmi, že včul už jedon druhého sa tlčiete. Tak urobili s vami, jako s tým človekom, ktorému reknú: rúť sa do múru a prebi si hlavu. A blázon rúti sa proti múru — a prebije si hlavu. Vidíte ta vedie cesta, ktorú krásne kvety podplácania, zakúpené a predané hlasy, a korhelské voľby ozdobiajú.

Prebitie hlavy síce ešte nenastalo, ale už není ďaleko ten čas, keď nastane. Tejto krátičkej doby musíte použiť! Musíte jej použiť takým spôsobom, že sa postavíte pod zástavu tej stránky, shromaždíte sa pod zástavu onej stránky a to husto, ktorá stránka jedine je v stave podporovať blahobyť ľudu, a jeho hmotný dobrobyt, mu poistiť pokoj, náboženstvo a dobré mravy v ňom rozšíriť, jedným slovom, ktorá je jedine povolaná utvoriť blaženosť ľudu. *Tou stránkou je ľudová strana.* Táto je stránkou rozumných ľudí. Túto stránku, jako schopnú vlády ku víťazstvu priviesť, podvihnúť na vládu, to má byť cieľom všetkých ľudí, ktorí

slobodu nehľadajú v neporiadnosti, mravy nie v smilnosti a rozkoše života, nehľadajú v pijatike. Táto strana je stránkou počestných ľudí!

Myšlienka o ľudovej stránke: je vnuknutím Božím!

Občania strojte sa a shromažďujte sa pod zástavu ľudovej strany, oduševňujte sa a horlite za tie myšlienky, ktoré táto stránka za politické viery vyznanie označila, lebo jedine vteľením týchto myšlienok a prevedením do života sme v stave svoj vlastný blahobyť si utvoriť a spoločenský pokoj poistiť. Ustrojujte sa po celej krajine, s hore pozdvihnutou hlavou, s prsami nebezpečnosti vystrčenými vstaňte do boja proti nepriateľom viery! Ukáže sa, kto zvíťazí! Dozvieme sa, ako stojíme! Veď uvidíme, či v krajine pod korunou Sv. Štefana panujú židovské vrecá s peniazmi alebo či panuje počestnosť. Ano, uvidíme, či pálenka alebo mužská slobodná statočnosť bude panovať v tejto vlasti, dozvieme sa, že na jakom stupni stoja občania tejto vlasti, či už klesli až na stupeň tej podlosti, kde človek za trochu pálenky predá svoju česť, pošpiní čisté meno svojho otca a ho nohama šliape, zradí svätú vieru svojích veľkých otcov a predkov.

Svet nahliadne, že s tými zásadami, ktoré novejšia doba za cieľ ľudského pokolenia označila, nebude šťastlivým a práve preto po celom svete deje sa veľiké dielo katolíckeho sa zúženía a vystrajania. Celý svet sa shromažďuje pod tie zástavy, ktoré veľmi vtípni katolícki mužovia v ruke držia, a pod ktoré katolíckych veriacích do boja volajú. Uhorsko bolo vždy verné pápežskej svätej stolici a preto včul, keď jeho vernosť bude tej najväčšej zkuške vystavená, dozaista nezabudne na sväto-úctu svojích predkov, ktorí vždy žili a mreli za svätú rímskú stolicu a preto ích vznešený príklad nasledujúc pohnite sa do veľikého politického boja.

Pred každým čisto a jasno stojí úloha. Každému je zretedno, že Uhorsko pri tom poriadku, ktorý včul za smerodajný považujú, výnde na vnivoč. Každému je známo, ktorý zná politický program ľudovej strany, že zásady len tejto stránky sú v stave ukojiť podstatné potreby národa, mu pokoj poistiť a národný byt upevniť. Na kandidátov ľudovej stránky tedy s právom možno upotrebiť tieto slová:

Za ľud a za oltár bojujú. Dal by Boh, aby ľud nahliadol, že praví dobrí jeho priatelia sa jedine v radoch ľudovej stránky nachádzajú.

Veď uvidíme, či môže byť neкто tak hlúpym a slepým, že svojích vlastných priateľov zradí a svojím nepriateľom slúži.

Mlad. Ján Veszely.

POLITICKÉ CHÝRY.

Otvorený list ku Františovi Koššúthovi. Ludvik Meszlényi krajinský poslanec v čísle „Magyarország“-u z minulej soboty jedon mimoriadne zajímavý list upravil na Františa Koššútha, na ktorého, pre pribúzný sväzok po priateľský tú otázku upravuje, že či neodvislú stranu, ktorá zásady Ludvika Koššútha na svoju zástavu napísala, syn Ludvika Koššútha chce znivočiť? Jestli že má tento cieľ, tedy že musí vyznať, že obratne všetko urobí, aby tento cieľ čím skôr dosiahol. Národ 102 neodvisliackych zastupiteľov poslal na snem a včul jedon nesvedomitý zlomok, ktorý je dost bezočivý neodvisliacke meno si uchvátiť, po pohrabe Ludvika Koššútha tak sa zdá ešte aj iný pohrab chce ustrojiť, kde neodvislú a 48-ročnú stranu medzi tľapkáním a posmechom vládnej strany chce pochovať. A medzi týmito musíme vidieť i syna Ludvika Koššútha! Keď to tak ostane, bude veľkým šťastím, jestli pri budúcich voľbách z pomedzi 102 neodvisliackych zastupiteľov päťdesiat sa podarí poslať. Potom z konania tohoto zlomku dokazuje, že tenže úplne konfessionálnu politiku provodzuje, všade bijúc katolíkov, a dražiac inovercov. Preukazuje, že zástavu neodvislosti opustili a sú najvernejšími podporovateľmi vlády preto, lebo i vláda prenasleduje katolíkov. A potom sa pýta: či by sa viacej neslušilo na syna Ludvika Koššútha, aby sa na to usiloval, že by tu neodvislú stranu zas sjednotil, než naopak rozniecovať konfessionálny boj? Treba totiž vedieť, že Františ Koššúth patrí ku kalvinskej vláde podporujúcej Eötvöšovej neodvislosti, Ludvik Meszlényi ale je údom druhej neodvislej stránky pod vodcovstvom Ugrona-Berthy pri starej zástave verne vytrvá. Františ Koššúth v „Egyetértés“ i odpovedal v jednom, veľmi slabom liste Meszlényimu, ktorého podstata na to vychádza, že však na jaseň oprobuje obidve neodvislosti sjednotiť. Podľa našej mienky však táto próba veľmi málo bude osožiť neodvislej stránke, lebo i táto stránka sa národu práve tak zošklivila, jako i vládna stránka, a odkedy zástava ľudovej strany veje, odtedy už vie: kde najde ochranu svojich záujmov.

Židovska mravonauka. V Taliánsku, o Krispimu, minister predsedovi, o jeho žene, o Lemnimu slobodomurárskom veľkom majstrovi a v jednom húfe iných, rollu hrajúcich slobodomurárskych vlastencoch hnusné veci vyšly na vrch. Klamstvo, zpreneverenie, drancristvo, kupčenie s riadovými znakmi a iné podobné hrdinstvo uschne na duši tej výbornej kompánie. Ale preto Krispi a jeho spoločníci silno sa držia. Svedomie uhorských liberálnych pánov súc tiež podobné oným práve tak robia pri voľbách i oni väčšinu, jako naši liberáli. Vlastná ich banda tedy vždy ich vyhovori, patrične nespomína ich huncutstva a odvrhne každý návrh, ktorý tam smeruje, aby v záležitosti vážnych žalôb zaviedli vyšetrovanie. Práve tak jako i u nás. Darmo je, liberáli sú všade jednakí. O taliánskych pripadnosťach písne pozornosti veľmi hodne vyznáva „Pešti Hirlap“ židovsko-slobodomurársky to časopis liberálnej vládnej strany. Hrozne sa mrzí, že Krispiho, žida Lemmiho a iných slobodných murárov, pánov to s lepkavými rukami sa opovážili napadnúť. Skutok ich šibalství odtajiť nemôže, a predsa ich nenapadá, lež tých, ktorí ich odhálili. Áno, to píše že netreba by bolo bývalo smetisko pohýnať, lež nechať, aby ďalej kradli, klamali, zpreneverovali. Oni sa na ne-

čom takom nepohoršia, lebo liberáli majú v tom účasť, to píšu tie driečne židovské noviny: „Naše verejné svedomie (totiž ich,) už na tolko sa naviklo na panujúce noviny (netreba zabudnúť, že panujúce noviny vlastne sú oplanstvá) ... že sa nezdráha uznať, že ako je v politike huncutstvo tak i v spoločnosti nemôžeme sa zaoberať bez pokazenosti.“ Nuž toto je len úprimná reč. Zretdnejšie sa už len vyjadriť nemôžu. Veď celkom neodhalenie vyslovujú, že bez huncutstva a pokazenosti nemôžu ani obstáť. Oni za spravodlivé to držia, čo s panujúcimi pochopami súbežne kráča,“ alebo sa srovnáva. A ponevác včul panuje taký pochob, aby každý tak hľadal šťastie, jako zná, klamstvom, krádežou, zpreneverením, to i vykonávajú i veľmi. Podľa „Pešti Hirlap“-u tí ktorí šibalství spomínajú, ti nerozumia sa na politiku. Pride aj im rozum, — rekly, ináč budú súdiť podľa nich, i ti boli slabých mozgov, ktorí vo Francúzsku klamstvá podujatia Panamy prinesli na vrch. Pravdaže mnohí drieční židia nemohli ďalej klamať, takáto ale krivda ale bolesť spôsobuje každému zastupiteľovi oného vznešeného druhu po celom svete. Konečne to hovoria tie menované židovské noviny: „Nech zahyne svet, nech rúca s bezuzdnou divosťou lakomstvo a zlosť nech podkope verejnú počestnosť, nech vyvráti svätinu rodiny a nech rozdriape na kusy verejnú istotu, ale dobré meno vlasti je prvým príkazom občana“, to jest pre dobré meno vlasti šibalstvo neodhálme. To je tak nepísané v čísle „Pešti Hirlap“-u z 26. junia 1895. Toto tedy učí židovská mravonauka. Kresťanska mravonauka ale to hovorí že práve pre dobré meno vlasti a pre dobrobyt občanov nesloboda na šibalstva nemo patríť, lebo čo že bude takto z vlasti, čo bude z počestnosti, z verejnej istoty a z majetku občanov: komu ktorá mravonauka sa ľúbi tal mudova a či evanjelická?

Cirkevná politika a žandárstvo. Naša slávna vláda nie len rukami, nohami, lež jako sa zdá i s bodákmi na to sa usilovať bude, aby výsledok cirkevno-politických zákonov poistila. Ponevác mnohí nadžupani nie v tej najlepšej barve predstavil budúcnosť cirkev prenasledujúcich zákonov, vláda chce sa o to postárať, aby mala za oného času síce medzitéka na vzbudenie ešte i včul driemajúceho súcitu verejnej mienky, múdreému pánovi Bánffymu medzi dvoma ušama dozrelo to vlast ochraňujúce rozhodnutie, že po podozrivých (rozumej: katolíckych) vidiekoch, podviši počet žandárov, lebo včulajší počet ani sám nedrží za dostatočný, že by všetky krstné matky s nemluniatkom a mladoženicha s jeho nevestou ku okráslenému civilnému matrikárovi bol v stave nahnať. Popri tom v „Pester Llyode“ jednom to židovskom časopise v nemeckej reči i na to napomína verných svojich podlízáčov, aby sa usilovali súcit ľudu naproti cirkevno-politickým zákonom poistiť. Ctený pán Bánffy u obrezaných a neobrezaných čitateľoch „Pester Lloyda“ tento súcit je už i tak poistený, u ktorých ale ešte neni, u tých ani luhárstva „Pester Lloyda“ nepoistia, lebo ich svedomie nespí. Ačpráve takto stojí vec s tými zvelebovanými zákonmi, lež preto na oných krátkozrakých miestach, kde sú ešte dosť hlúpi i pána Bánffyho medzi vážne osoby počítovať, bez rozpakov nech sa len ľubi i na potom to luhať, že za tie zákony náš ľud mre.

Delegácia.

Viedeň 19-ho júnia 1895.

V rozpočtovom výbore rakúskej delegácie jednohlasne prijali proti Heroldovi novému to čechovi oznam referenta Dumbý poťažný na rozpočet zahraničia. Referent v ňom zvláštne vyzdvihuje, že delegácia so všôbecnou obľubou prijala tie slová ministra, že kupeckú politiku monarchie bude napomáhať, a práve také schválenie dosiahol ten jeho úmysel, že sa postára o účinlivejšie diplomatické a konzulské zastupovanie Rakúsko-Uhorska, zvláštne v krajinách z kupeckého ohľadu vážnych, predovšetkým vo Východnej Asii. Oznam vyzdvihuje, že všetky stránky vyvrátili prednesené obávania sa jedného českého delegáta stranivá trojej smluvy. Výbor vďačne slyšal, že nový minister zahraničia z presvedčenia je privržencom pokojnej politiky, súcítne ho pozdravuje a uisťuje ho o najochotnejšej zdvorilosti delegácií, jestli politiku v tak pokojnom smere povedie, jako jeho predchodca. Výbor spolu vyslovuje svoju lútosť nad odchodom Kálnokyho.

Potom započali rokovať čiastočne o riadnom vojenskom rozpočte.

Behom tohoto Herold spomenul, jak surovo zachádzajú podofficieri s mužstvom. Krieghammer spoločný minister vojny vyjadril sa, že so surovými podofficiermi prísno zachádzajú a v pádoch, ktoré prišli na verejnosť, zaviedli vyšetovanie.

Riadny jako i mimoriadny rozpočet vojenský prijali.

Viedeň 20. júnia 1895.

V dnešnom verejnom zasadnutí uhorskej delegácie — v ktorom boli prítomní spoloční ministri Goluchovský, Kállay, Krieghammer a zo stránky uhorskej vlády Bánffy, Fejérváry a Lukáč ministri, — Max Falk referent zahraničného výboru zadal svoj oznam. Podvýbor schválil základné zásady ministra zahraničia. Ozval sa gróf Štefan Keglevich, vysloviac svoju dôveru naproti Goluchovskému, a pritom pobočne cielil na Kálnokyho.

Gróf Albert Apponyi vyložil Keglevichovi, že má veľmi mylný pochop o verejnom práve; lebo že minister zahraničia čo sa kupectva týka nie samostatne, ale jako mu ministri kupectva, uhorský totiž a rakúsky vyznačia, musí pokračovať.

Gróf Štefan Keglevich ochotne uznal, že ho následkom jeho vlastnej chyby bolo možno zle rozumieť, keď i Štefan Tisa tiež schválil náhľady Apponyiho.

Na zasadnutie prišiel i knieža Lobkovič, predseda to rakúskej delegácie a uhorskí ministri ho vlúdne privítajúc vedľa seba posadili.

Vo vojenskom podvýbore uhorskej delegácie v dnešnom odpoľudňajšom zasadnutí uhodnovernili rozsiahly oznam. Predseda Koloman Széll potom v mene výboru poďakoval sa referentovi Münnichovi za jeho neunavenú pracovitost.

Viedeň 21. júnia 1895.

Hodnoverný oznam vojenského podvýboru uhorskej delegácie, ktorý pochádza z pera Aurela Münnich, nič neni iného, jako suché vypočítanie toho, čo vojenský podvýbor uzavrel. Nič nového v onom ozname nemôžeme najst, najviac ak to jedine zasluhuje, aby sme spomenuli, že oznam, pri jednej každej sade ukazuje dôkladne, že o koľko viacej stovili, nežli bolo určeno, a na koľko pri tejto sade obťaženy je rozpočet budúceho roku.

Viedeň 22. júnia 1895.

Úplné zasadnutie rakúskej delegácie.

Lobkovič knieža jako predseda otvoril zasadnutie; referentom bol Dumba, čo predniesol, schválili.

Kaftán český delegát preriekol a pýtal sa Goluchovského, či už nikto iný nebude mať rozhodný vliv na zahraničné záležitosti iba uhorskí štátnici?

Bianchini slovinec vystúpil proti trojej smluve, ktorejžto politika je priaznivá jedine nemcom a maďarom, nie ale slovanským národom, a preto on ju schvaľovať nemôže a rozpočet neprijímá,

Rus ostro vystúpil proti Bianchinimu a Kaftánovi; on je so včulajšími pomermi pravdaže celkom spokojný.

Pacák mladý český delegát sa dohadujúce s Rusom, pýta sa Goluchovského, či je on v inom pomere s maďarmi než s Rakúskom?

Herold novoček neuznáva, že by trojá smluva tvorila jediný základ državy. Požaduje slovanskú politiku tak vnútri jako i vonku.

Po záverečnej reči referenta Dumbý oznam jeho vzali v známost a rozpočet bez všetkej dohady prijali.

Viedeň 24. júnia 1895.

Rakúska delegácia dnes úplné zasadnutie vydržovala.

Bianchini po chorvátsky započal svoju reč, potom po nemecký pokračoval. Pojednával o

námorníctve; a mnohé výčitky robil námorníckym vrchnostám, že sa neusilujú skúsenosti, ktoré so sebou donesla posledná chinskojaponská vojna využítkovať. Konečne žaluje sa, že u námorníctva zanedbávajú chorvátsku reč a národnosť.

Na výčitky Bianchiniho odpovedal barón Šternek admirál a vyvrátil jeho tvrdenia.

Rozpočtový výbor rakúskej delegácie prizvukoval zvlášť, že Rakúsko-Uhorsko vojenské výdavky nezväčšuje nad mieru, keď ich porovnáme s výdavkami Ruska, Nemecka a Francúzska; ony dokazujú, že Rakúsko-Uhorsko je verné pokojnej politike a nezapočína nikdy žiadať krok ku zväčšeniu vojenských priprav, lež jedine na to sa usiluje, aby posávaní pomer vojenskej sily dľa možnosti udržalo oproti vojenskej sile veľkých vojenských mocností.

Osvedčenia útrpnosti.

Z príležitosti toho nepravého súdu, ktorý zodpovedného redaktora našich novín pod zámkou, že *urazil kráľa*, vyhlásil za hodného do štátneho žalára, všoobecna katolícka mienka zajakala a opravdu obsypala našu redakciu útrpnými a proti súdu proteštujúcimi listami. Mikuláš Lepšényi bol by môhol rozdraždený rozmar obecnstva použiť a na výhodu svojej záležitosti upotrebiť, ale jeho zriedkava skromnosť mu nedovolila, aby ku svojej sláve čo len i jeden riadok uverejnil. Dojímavé krásne listy odložil si na pamiatku, jakožto dôkaz všoobecnej úcty, ale nedal ich verejnosti.

Ponevác včul obžaloba neskromnosti sa ho nemôže dotknúť, my včul otvoríme tú drahocennú kôpu listov, a jeden alebo druhý v našich novinách prinesieme, nech vidí liberálna banda, že i katolíci znajú si úctiť svojich veľkých mužov a všeliké mamľastvo nechajú bez slova.

Vysokoctený duchovný pane!

Pán Ježiš v predvečer svojho utrpenia žaloval sa o zármutku svojho srdca nebeskému otcovi, ponevác videl, jako ho nevinne odsúdi zlostná moc, ba čo viac, videl i nepovdčanost budúceho pokolenia. Už je 1895 rokov, že Bohčlovek za nás trpel. Tolko času bolo by dosť bývalo, vyvrátiť tie nauky, ktoré na základe jeho nám zanechaných zákonov katolícka cirkev od okamženia sv. Krstu do srdca našich zavštepovala. Po mnohom zkusovaní ani to sa posávať nepodarilo, ale preto ešte i včul len sa o to pokusujú!

Bože môj, čo je tvojím svätým cieľom, to nesku máme; na toto sme slabí, ale netrestaj nás za naše sa domnievanie, keď sa nazdávame, že na prôbu staváš, aby videl tento nepovdčaný potomný vek, jaké povinnosti vo viere má jeden kresťan-katolík, z ktorého krstná voda nezmizla.

Bože! buď vôľa tvoja!

Že prvých kresťanov rímsky cisár Nero prenasledoval neďívme sa, veď bol pohanom, neznal Krísta. Ale ty katolícke Uhorsko, či i ty tak činiš tvojím synom, navzdor tomu, že matku nášho Spasiteľa, bl. Pannu Máriu tvojou patronkou nazývaš?

So slzavými očami čítam v 7. čísle Kresťana súd na základe falošného fortielu, že pán Mikuláš Lepšényi

urazil kráľa. Nuž ejhľa, najjasnejší Pane, jak fa bojz-livo chránia pred tými zlostnými katolíckymi kňazmi, ponevác sú dosť opovážliví, komukolvek na svete pravdu povedať.

Na šesť mesiacov! Odsúdili fa tedy, ty vyznavaču Krísta, ty priateľu ľudu, ktorému zpod pera v posvätených rukách vzniklé ohnivé články už 4 roky čítavam, s modlitbou prosím Pána Ježiša, aby poslal k tebe tašiaceho svojho andela, aby si v tvojom zármutku nesklesol! odovzdaj sa do vôle Božej maj na pamäti slovo Pána Ježiša: blahoslavení, ktorí protivenstvo trpia pre pravdu! Prevelebný duchovný oče! Keď by možno bolo ja by som vďačne miesto Vás vytrval jeden mesiac v žalári, jestli je to ale nemožno, dovoľte, aby som k útratám niekoľko zlatými prispel. Ani ostatným predplatiteľom nebolo by na hanbu, keď by podobne učinili. Dobre by bolo ich vyzvať, aby sme nenechali zvestovateľa pravdy pošliapať do blata. Medzi mnohými snáď by sa našiel jeden ľuto-stivý katolík.

Malý-Hind 25. februára 1895.
ponižený sluha

Ján Simor.

Blahorodná redakcia!

Verní katolíci mestečka Ónod, jakožto prívrženci zásad týchto vzácnych novín, už sme vtedy boli vyslovili naše pohoršenie sa, keď Mikuláš Lepšényi pod zámkou urazenia kráľa do štátneho žalára dala odsúdiť, skrivodlivosť židovskej peňažnej moci a nez-nabožstvo falošného liberalisma. Či je ten uraziteľom kráľa, ktorý za času Koššúthovho smútku takrečeno jediný sa opovážil vystúpiť proti falošnému Koššú-thovmu kultusu!

Nebolo to tu spruhou ct. redakcia, lež to, že v očiach včulajšej vlády vždy to bolo veľkou mrvou, vždy veľkou prekážkou ten, ktorý jako on — je dosť silný brániť práva viery, pravdu Krísta, a sa opováži odhalíť falošných apoštolov nespravodlivosti a neprav-nosti!!

Dajte ct. redakcia na vedomie tomuto pevnému mužovi výraz našej úprimnej sútrpnosti, pomoc našich modliteb — v sile ktorej dôverujeme, že spravodlivá vel za ktorú znal písať a je hotový trpeť, čím skôr dosiahne víťazstva.

Ónod 9-ho junia 1895.

Ostali sme s vlasteneckým pozdravom čitateľa
„Kresťana.“

Prevelebný pán redaktor!

My ešte len zrastaví prívrženci kresťanskej ľudo-vej stránky s hlbokým žiaľom sme čítali že ten kráľa ctiaci časopis „Magyar Néplap“ práve za urazenie kráľa zažalovali; ten ale chýr, že driečného vtipného pána redaktora Mikuláša Lepšényiho i odsúdili účinkoval na nás, jako by hrom uderil.

Pod vlivom tohoto smutného chýru nemôžeme premeškať, aby sme našu nezlomnú vernosť, nepodvratnú úctu a vážnosť naproti pánu redaktorovi našu najhlbšiu sútrpnosť z našich mladých srdca pochádzajúcu z príležitosti jeho opravdu smutného odsúdenia nevyjadřili. To si ale pokladáme za povinnosť vysloviť, že tento pošutovania hodný prípad nebude nám prekážať v tom, aby sme tie spasonosné zásady, ktoré od pána redaktora vždy horlivo boly ohlašované od týchto čias ešte pevnejšie nevyznávali a nenasledovali, že by sme od týchto čias ešte vernejšími čita-

Delegácia.

Viedeň 19-ho junia 1895.

V rozpočtovom výbore rakúskej delegácie jednohlasne prijali proti Heroldovi novému to čechovi oznam referenta Dumby poťažný na rozpočet zahraničia. Referent v ňom zvláštne vyzdvihuje, že delegácia so všôbecnou obľubou prijala tie slová ministra, že kupeckú politiku monarchie bude napomáhať, a práve také schválenie dosiahol ten jeho úmysel, že sa postára o účinlivejšie diplomatické a konzulské zastupovanie Rakúsko-Uhorska, zvláštne v krajinách z kupeckého ohľadu vážnych, predovšetkým vo Východnej Asii. Oznam vyzdvihuje, že všetky stránky vyvrátili prednesené obávania sa jedného českého delegáta stranivá trojej smluvy. Výbor vďačne slyšal, že nový minister zahraničia z presvedčenia je privržencom pokojnej politiky, súcítne ho pozdravuje a uisťuje ho o najochotnejšej zdvorilosti delegácií, jestli politiku v tak pokojnom smere povedie, jako jeho predchodca. Výbor spolu vyslovuje svoju lútosť nad odchodom Kálnokyho.

Potom započali rokovať čiastočne o riadnom vojenskom rozpočte.

Behom tohoto Herold spomenul, jak surovo zachádzajú podofficieri s mužstvom. Krieghammer spoločný minister vojny vyjadril sa, že so surovými podofficiermi prísno zachádzajú a v pádoch, ktoré prišli na verejnosť, zaviedli vyšetrowanie.

Riadny jako i mimoriadny rozpočet vojenský prijali.

Viedeň 20. junia 1895.

V dnešnom verejnom zasadnutí uhorskej delegácie — v ktorom boli prítomní spoloční ministri Goluchovsky, Kállay, Krieghammer a zo stránky uhorskej vlády Bánffy, Fejérváry a Lukáč ministri, — Max Falk referent zahraničného výboru zadal svoj oznam. Podvýbor schválil základné zásady ministra zahraničia. Ozval sa gróf Štefan Keglevich, vyslovivac svoju dôveru naproti Goluchovskému, a prítomne pobočne cielil na Kálnokyho.

Gróf Albert Apponyi vyložil Keglevichovi, že má veľmi mylný pochop o verejnom práve; lebo že minister zahraničia čo sa kupectva týka nie samostatne, ale jako mu ministri kupectva, uhorský totiž a rakúsky vyznačia, musí pokračovať.

Gróf Štefan Keglevich ochotne uznal, že ho následkom jeho vlastnej chyby bolo možno zle rozumieť, keď i Štefan Tisa tiež schválil náhľady Apponyiho.

Na zasadnutie prišiel i knieža Lobkovič, predseda to rakúskej delegácie a uhorskí ministri ho vlúdne privítajúc vedľa seba posadili.

Vo vojenskom podvýbore uhorskej delegácie v dnešnom odpoľudňajšom zasadnutí uhodnovali rozsiahly oznam. Predseda Koloman Széll potom v mene výboru poďakoval sa referentovi Münnichovi za jeho neunavenú pracovitost.

Viedeň 21. junia 1895.

Hodnoverný oznam vojenského podvýboru uhorskej delegácie, ktorý pochádza z pera Aurela Münnich, nič neni iného, jako suché vypočítanie toho, čo vojenský podvýbor uzavrel. Nič nového v onom ozname nemôžeme najst, najviac ak to jedine zasluhuje, aby sme spomenuli, že oznam, pri jednej každej sade ukazuje dôkladne, že o koľko viacej strovili, nežli bolo určeno, a na koľko pri tejto sade obťažený je rozpočet budúceho roku.

Viedeň 22. junia 1895.

Úplné zasadnutie rakúskej delegácie.

Lobkovič knieža jako predseda otvoril zasadnutie; referentom bol Dumba, čo predniesol, schválili.

Kaftán český delegát preriekol a pýtal sa Goluchovského, či už nikto iný nebude mať rozhodný vliv na zahraničné záležitosti iba uhorskí štátnici?

Bianchini slovinec vystúpil proti trojej smluve, ktorejto politika je priaznivá jedine nemcom a maďarom, nie ale slovanským národom, a preto on ju schvaľovať nemôže a rozpočet neprijímá,

Rus ostro vystúpil proti Bianchinimu a Kaftánovi; on je so včulajšími pomermi pravdaže celkom spokojný.

Pacák mladý český delegát sa dohadujúc s Rusom, pýta sa Goluchovského, či je on v inom pomere s maďarmi než s Rakúskom?

Herold novoček neuznáva, že by trojá smluva tvorila jediný základ državy. Požaduje slovanskú politiku tak vnútri jako i vonku.

Po záverečnej reči referenta Dumby oznam jeho vzali v známosť a rozpočet bez všetkej dohady prijali.

Viedeň 24. junia. 1895.

Rakúska delegácia dnes úplné zasadnutie vydržiavala.

Bianchini po chorvátsky započal svoju reč, potom po nemecký pokračoval. Pojednával o

teľmi a horlivejšími rozširovateľmi driechých, smelých, prostorečných časopisov „MagyarNéplap“-u a „Kreštana“ neboli, aby sme ešte oduševnenejšie a smelšie prizvukovali tieto vznešené heslá: Nech žije Mikuláš Lepšényi! Nech vzíťazí katolícke vec!

Na pána redaktora požeňnanie Všemohúceho prosiac ostávame najmladší a najhlbší ctitelia vaší: Imrich Budai, Imrich Fábíán, Františ Köncöl, Jozef Székely žiaci V. triedy r. kat. hlav. gymnáz. benedik-tinského v Soproni.

Sopron 9 ho junia 1895.

Kto má právo voliť?

Citatelia „Kreštana“ sa ľahko môžu roz-pamätovať na tie články, ktoré sme o tomto predmete už v mesiaci máji boli priniesli; po-nevác ale od tých čias neslýchané krivdy pri popisoch volebných hlasov proti voličom boli spáchané, sústredná kancelária „ľudovej strany“ ku kňazstvu poslala výtisk, v ktorom poučuje, jako si voličia majú svoje volebné právo brá-niť; preto i my sa domnievame, že nebude zbytočným, keď túto vec ešte raz predložíme:

Sústredná kancelária „ľudovej strany“ z toho cieľu, aby si jedon každý môhol prehliadnuť, či menoslov voličov práve a spravodlive bol-li složený, pred niekoľko týždmi rozposlala všade jedon sošif poťažný na volebný zákon. Kto tento sošif prečítal, ten môhol zaiste na tom stáť, aby sa menoslovy dostatočne opravily.

Ponevác ale odseky zákona v onom sošite neni sú vždy zretedlné, zapotrebné sme poklá-dali ích trochu objasniť, a privržencom *ľudovej strany* — nejaký návod dať, jako a kedy možno reklamovať tých voličov, ktorých zmeno-slovu nespravodlive vynechali, alebo aby mohli požadovať vytrenie tých, ktorí nezákonnite boli do menoslovu vzatí.

Všobecná žaloba je, že najviac krivdy sa staly pri tom, keď sa malo ustanoviť, čo je to „v urbárskom smysle vzatá $\frac{1}{4}$ pozemku;“ lebo na takýto je najmenej dane vyhodeno. Spisováce výbory na veľmi mnohých miestach, nevrátili $\frac{1}{4}$ pozemku podľa zákona, lež vzali takú vysokú daň že následkom tejto dane po jednotlivých obciach len $\frac{1}{2}$ alebo $\frac{1}{3}$ hlasov ostala.

Vidzme tedy, kto má pravdu?

4 §. XXXIII. zák. čl. z roku 1874 hovorí: „volebné právo majú tí, ktorí vo veľkých a malých obciach v urbárskom smysle vzatý $\frac{1}{4}$ pozemok, alebo tomuto podobnej rozsiahlosti majatok jakožto výlučnú vlastnosť majú, at.d.“

Hlavnou otázkou je tedy to, jak veľký je ten „v urbárskom smysle vzatý $\frac{1}{4}$ pozemok,“ ponevác to je smerodajné pri dani a tak i pri získaní volebného práva.

Aby sme na toto mohli odpovedať:

1) Musíme vedieť, že V. zák. čl. z roku 1836 ešte je i po dnes v platnosti, a plochu urbárskych pozemkov do rozličných tried delí a spolu — ceniac vypočíta ích — určuje v každej stolici, že koľko tried je v níh.

V každej stolici, každý občan môže sa opýtať, že v jeho stolici (do ohľadu neberúc jakosť, ale koľkosť zeme) koľko je tried, a že každá trieda koľko uhorských honov v sebe obsahuje?

Ale ešte nemôže vedieť, že tá obec, v ktorej býva, a v ktorej chce svoje volebné právo vykonávať, do ktorej z tých tried prináleží, a tak ešte nezná to, že koľko honov robí tam jednu štvrtku „v urbárskom smysle vzatého“ pozemku?

2) Aby sa i to môhol dozvedieť, nech ide na obecný dom, alebo keď ani tam toho nebolo (a tam veru musí byť) do stoličnej listárne a nech si požaduje tú tabuľu, na ktorej je určeno že na základe oného zákona z 1836 r. podľa krajinského urbárskeho popisu, jeho obec do ktorej triedy v jeho stolici patrí?

Keď to vie, spolu bude vedieť i to, že koľko honov tvorí v jeho obci jedon celý po-zemok (sessiu) a ten so 4 rozdeliac, že koľko honov v jeho obci tvorí ten za mieru určený „v urbárskom smysle vzatý $\frac{1}{4}$ pozemok“; a takto bude mať v ruke kľúč na ustanovenie volebného práva.

Ponevác však, opakujeme, niekoľko stolic vyjmúc, na tých tabuľách všade 1200 □ siahový hon sa má rozumieť, tieže — lebo včul už katastrálne hony sú zapísané do pozemko-vej a daňovej knižičky — musíme ích premeniť na katastrálne hony, aby sme mohli vedieť koľko katastrálnych honov tvorí v onej obci „v urbárskom smysle vzatu $\frac{1}{4}$ pozemku?“

Toto je jednoduchá práca a následovne sa deje. Počet uhorských honov snásobíme s 3-ma, a získaný súčet rozdelíme so 4-mi. Takto získaný počet znamená číslo katastrálnych honov. Keď zlomek ostal po delení, každá jednotka počto-vateľa je rovná so 400 □ siahami. K. p. 11 uhor. honov $\times 3 = 33$ uhor., honov. To roz-deliac so 4 = 8 celých a $\frac{1}{4}$ katast. honov; alebo 11 uhors. honov je rovno s 8 kat. honmi a 400 □ siahami.

Takýmto spôsobom tabuľu ktorejkoľvek stolice premeniť na katastrálne hony, je len hračka, len nikdy nezabudnime ku celému po-zemku 1 uhors. hon vnútorného pozemku tam pripočítať, pri pastvisku miesta 6—8 alebo 10—12, 7 a 11 priemerný strední počet vezmúc.

Ejhľa k. p. Nitrianska stolica do päť tried vradovaná.

Trieda	Jedon cely urbársky pozemok			Spolu		Jedna štvrt pozemku (1/4) vôbec			
	orácia	vnút. poz.	lúka 6-8	uh. hon a siahly	katastrálne hony a siahly	uhors.		katastrálne	
						hon	siahly	hon	siahly
I	16	1	7	24	18 □ —	6	—	4	800
II	18	1	7	26	19 □ 800	6	600	4	1400
III	20	1	7	28	21 □ —	7	—	5	400
IV	22	1	7	30	22 □ 800	7	600	5	800
V	24	1	7	32	24 □ —	8	—	6	—

Kto tedy v nitrianskej stolici (a tomu podobne, po krátkej práci i v ostatných) zná, že jeho obec do ktorej triedy patrí, ten i to zná, že koľko kat. honov tvorí tam „1/4 v urbárskom smysle vzatého pozemku.“

3. Toto vediac, požiada si na obecnom dome B tabellu, alebo katastrálny hárok, alebo jakokoľvek menovanú hlavnú daňovú knihu a pozre si v nej, že z pomedzi tých, ktorí toľko zeme majú, koľko, podľa hore spomenutého počtovania v tej obci 1/4 urbárskeho pozemku činí, kto platí najmenej dane? Táto najmenšia daň tvorí najmenšie cenenie, ktoré v jeho obci na voľbu, a tak prijatým byť do menoslovu dáva právo. A to i vtedy platí, keď by neкто stranivá plochy len polovic toľko mal tej zeme, ktorá v onej obci 1/4 urbárskeho pozemku tvorí, ale ohľadom dobroty súc lepší jeho územok než oného, práve toľko dane je naň vyhodeno, ako na horšiu alebo na tú najhoršiu urbársku štvrtku sessie.

Netreba tedy očúvať ani na hlavného služneho, ani na rychtára v obci, ani na nikoho, že k. p. tu alebo tam z toľkoto alebo toľkoto honov pozostáva celé, a tak že je to 1/4 urbárskeho pozemku (lebo na mnohých miestach stranivá pozemkov hovoria ľudia podľa zastaralých pochopov), lež treba neuprositelne, so zákonom v ruke, podľa vyššieho vypočtovania v záujme a v mene svojich veriacich, ktorí 1/4 urbárskej sessie alebo pozemok takou daňou obťaženy majú a snád z menoslovu voličov sú vynechani, najprv vtedy, keď menoslov voličov, sústredným výborom opravený, — po prvý krát sa vystaví na verejnú prehliadku, reklamovať, keď by ale toto ozvanie neosožilo medzi 20—30 septembrom b. roku, alebo keď od sústredného výboru na reklamáciu prišla odpoveď, od obdržanej odpovede za 10 dni ku osviet. uhor. kr. Kurie apellovať, dôkazy najdôkladnejšie, vyčrpané a uhodnovereno príložiť ku appellácii.

(Dokončenie nasleduje.)

II. Čo je svet kňazstvu ?

(Dokončenie.)

Svet je kňazstvu nepriateľom ! Nuž ale prečo?! Prečo nenávidel ľud izraelský Mojžiša a Árona? prečo prenasledoval prorokov a kňazov? Preto že jím byly protivné slová, ktoré Boh skrze ústa jejích mluvil. Prečo Izrael tupil, hanil, za Belzebuba vyhlašoval a naposledy na ten najohavnejší spôsob usmrtil Syna Božieho? Preto, že hriješne a zátvrde srdcia jejích nemohly sniesť učenia jeho. Jaký osúd potkal apoštolov a jejích nasledovníkov? V krvi jejích brodil sa meč tyranov, telá jejích hádzané byly na ohnivé hranice a kamenie sa ako dážď sypalo na jejích sväté telá, nepripomínajúc jiné všelijaké muky, ktoré zlost pekelná vymyslela. A prečo? Lebo jejích smýšľanie bolo božie smýšľanie, a jejích učenie nebeské ktoré nemôže sniesť duch svetský. Lež snád nieкто povie: To boli pohani, ktorí z nevedomosti a velikej horlivosti za svoje modly takto činili; teraz sa to nestáva. O! klameš sám seba, ktorý takto myslíš.

Teraz sa síce nie mečom ocelovým, nie hranicami ohňa prenasleduje kňazstvo, lež sa prenasleduje mečom na obe strany naostreným uštipačných slôv a páli sa hranicami hanou potúp najzlostnejších a to natoľko, ako by sa maly vyplniť slová Syna Božieho, že každý, ktorý jích zabíja (slovom), nazdáva sa tým Bohu slúžiť. Pri každej príležitosti napadá sa kňazstvo a jakýmsi diabolským zaľúbením uverejňujú sa chyby jeho a zväčšujú poklesky, a keď sa nič zlého povedať nemôže, tak sa mu na cti utíha skrze všakové vymyslené lži, by sa tak pred ľudom potupí a zhynobíť mohlo. Pri vlastných chybách žiada jedenkaždý dľa pravidel lásky, šetrnosti a mlčanlivosti, čo sa tiež i z väčšej čiastky zachováva; pri kňazstve ale nie! Tu každý pátra slabosti, aby jích uverejníť a kňazstvo potupíť mohol. Lež kde budeme toho príčinu hľadať? Svätého Jána Krstiteľa ctil a vážil si Herodes až do toho času, pokiaľ mu nepovedal: „Neni ti dovoleno mať ženu brata tvojeho;“ od tej doby zahorel nenávisťou proti nemu, uvrhnul ho do žalára, až ho i zabíť dal. Bol-li by on hriješny stav Herodesov schvaloval: iste nebol by hnev jeho na seba uvrhnul. Ale ako by to bolo znelo pred Bohom? Pre horlivosť za sväté náboženstvo a káranie hriechu upadnul v nenávisť. To samé nachádzame i na nepriateľoch kňazstva. Ohlašuje-li kňaz: «Boh sa pyšným protiví a poníženým udeľuje milosť, pozdvihne sa proti nemu celé stádo nadutých nedoučencov, ktorým ích hlúposť za boha slúži, a dľa tejto žiadajú, aby sa celý svet pred nimi klonil. Oznamuje-li: «nesosmilníš, a uvidíli kto ženu a túži-li po nej, už smilnil v srdci svojom; «a smilníci kráľovstvo božie neuvidia.» Zápach smradlavých nešlechovníkov týchto obráti sa proti nemu jako morová rana. Mluvi-li s Apoštolom: „nie v obzerstve a opilstve, lež v striedmosti choďte pred obličajom božím.“ Kydá sa z nečistých úst všetkých nestriedmych hanenia a potupovania oproti mluviacemu. Oznamuje-li: utiskovať chudobného a prenasledovať bližného je nespravodlnosť, a Boh požiada krv jejích z rúk zlostných utiskovateľov: tedy sluje kňaz buričom a rušiteľom pokoja. Tedy nie kňazstvo, lež náboženstvo, ku ktorému sa nakazený svet len slovom priznáva, skutkom ale horší je než pohan, je jemu protivné.

Medzitým, povážime-li celé kňazstvo, sotvá nájdeme niekoľko, ktorí zapomenúc na povolanie svoje, stávajú sa nehodnými služebníkmi božími; i čo divu!

medzi dvanástmi bol jeden zradný Judáš, a medzi tolikými nemá byť žiadneho? Za to ale najväčší hriech je a nespravodlivosť, pre niekoľko, ktorých i tak len svet pohubil, keď buď nehodných synov stavu kňazského násilne vtisnul, buď už čo kňazov zvedol a tedy jejích nakazenosti vinu nesie, pre niekoľko, pravím, týchto celý stav tupí a haní. Nedajme sa teda zaslepíť podvodným prorokom. Považujme kňaza dľa vysokého povolania jeho. Pamätajme, že on za nás bude musieť počť vydať. Veľkú túto významnosť kňazstva Boh nebeský sám jak v starom, tak i v novom zákone osvedčil. Tak, keď praví: «Boj sa celým srdcom Boha a cti kňazstvo.» Syn Boží ale doklada: «Kto vás slyší, mňa slyší; kto vás nenávidí, mňa nenávidí, kto ale mňa nenávidí, nenávidí Otca, ktorý ma poslal.

Emanuel Filkorn.

Vďačnosť k Bohu.

Pohliadni, jak velebne
Vynáša sa do výšky
Milohlasý škrovánok
Vtáčik to dost maličký!

Veľkú ale chválu vie
Vzdávať svojmu Tvorcovi,
Spievať ráno začasú
Nebeskému Otcovi.

Hľa! jak svoje krýdelká
Na široko vystiera,
Zo srdiečka verného
Sladké piesne vylieva!

Všetko, čo má najmilšie
Božej Všemohúcnosti
Obetuje ochotne
Z celej svojej vďačnosti.

Ani pokrm nehľadá
K živobytiu potrebný,
Dokial Bohu nezloží
Vďak vrúci a srdečný.

Za to, že ho cez tmavú
Noc chránil tak milostne,
Nepriateľov útoky
Preč odrážal starostne.

Celý kraj sa od neho
Ľubozvukom ozýva,

Celá jeho bytnosť sa
V hortivosti rozplýva.

A ty na Boží obraz
Človeče môj stvorený,
Známkou lásky nebeskej,
Tak bohato zdobený;

Obdarený od Boha
Milosťami toľkými,
Nadelený tam s hora
Prednosťami mnohými.

Jak koruna stvorenia
Na tom krúhu pozemskom
Ligotať sa majúca
Nezhasiteľným leskom:

Nemal by si vrúcnejšie
Chváliť Pána večnosti
Jemu z' srdca svojeho
Páliť vôňu vďačnosti?!

Tiež za jeho veľiké
Dobrodenia použdycky
Odplácať sa mu a viesť
Život mravný a čistý?!

Ó pokor sa do prachu
V citu svojej ľudskosti
Pred tým Pánom Všemocným
Trôniacim na výsosti!

Lebo ty si prášok len,
A on vládne svetami;
Ty žiješ za okamýh,
On nad všemi vekami.

Ale z prachu zemskosti
V pokoru pohrúžený
Zrak svoj tiež vždy pozdvihuj
K nebesiam roztlúžený.

By, čo ti Boh pripravil
Z nekonečnej milosti
Jedniac mohol si spatriť
Tam vo večnej blahosti.

K.

Talent.

Štíry školy gymnasiálne u nás gramatiky zvané som vychodil doma, v Ž A môžete mi uveriť, že by bol doma aj „matúrku“ zložil, ale čo žesomdk,

zákon osem škôl požadoval, a ja som nemal len štyry. Lebo ako myslím — rozumu som už mal dosť. Vedel som utešene písať, tak že sa náš sused — jeden chyrečný krajčír — vysloviť musel o mojom písme, že ani čoby to bolo natlačené; vedel som nielen čítať po maďarsky, ale sa aj rozprávať; ba i k nemeckému jazyku som sa už trochu rozumel, a rátať som vedel lepšie, ako môj vlastný apko. A bol by som sa čudno do očí tomu pozrel, kto by bol svedčil, že vie lepšie prakom (šlaidrom) strieľať, ako ja; šikovnejšie pífu (lobdu) hrať, ako ja; rýchlejšie zutekať z bojišťa po vyrazení jedného obloka, ako ja. K tomu som mal aj školské vysvedčenie neurečné

Takéto výborné vlastnosti majú, neni čud, že si môj apko hlavou krútil, keď mu na konci roka urodzený pán direktor zdelil, žeby bola škoda toho chlapca — rozumel moju maličkosť na remeslo dať, lebo že vraj má „talent“. Tento „talent“ mu zavrátil v hlave. „Teda to chlapčisko má „talent“, a mne to ani nepovedalo“ — myslel v sebe. Náhle domov prišol, hneď ma vzal na otázku.

„Ty, chlapče, kdeže máš ten talent?“

„Čo za jaký to „talent“ apko?“ pýtal som sa ho, ponevác mi to slovo bolo neznáme.

„Nuž direktor mi povedal, že vraj máš jakýsi „talent“, a že zato nemôžeš byť remeselníkom. Keď s tým „talentom“ remeselníkom byť nemôžeš, nechcem ťa mať s ním ani za pána, a preto mi ho zaraz vyďaj!“

Prehľadal som všetky vačky, ale — bohužiaľ — nič takého som nenašol, čoby sa bolo tomu „talentu“ šiklo. Gumolastika (miazga) z praku to byť nemohla, veď aj Jožo, náš učeň mal prak, a predsa bol súci za remeselníka; gombiky dozaista tiež nie, lebo veď aj Jožo sa rád gombiky o stenu hrával, a predsa to vyššiemu jeho povolaniu za obuvníka nič neškodilo; vyťahnul som aj jeden červený grošový žabykláč, no ale — prosím vás pekne — hľadajte učedelníkov aj teho najvzácnejšieho remesla, jako je obuvníctvo, krajčírstvo a t. d., a prvému, u ktorého žiadneho noža nenájdete, ho milerád zo srdca darujem; ďalej som našol aj kuštek ceruzy — no to len neprekáža moju budúcnosť? a krajciar, ktorý som už dávno pri sebe našiel „na vabca;“ no jedným krajciarom vládnúť sa len predsa znesie s remeselníckym stavom. Ešte jeden vaček bol na zadku; rýchlo som siahnuť doňho, a silno sa začerveňajúc, vyťahnul som ruku prázdnu, a taký posúnok spravil, ako by som už všetky moje veci bol vydal. Ale môj dobrý otec, ktorý moje pohyby s veľkou pozornosťou a napnutou všetečnosťou sprevádzal, zbadal moje rozpaky, a prísny pohľadom rozkázal aj môj ostatní vaček vyprázdniť. Appellácie nebolo; vyňal som teda to voľačo, a oči na zem sklopil postavil na stôl. Bol to, prosím ponížene, jeden pekne zabarvený drevený panák so zlamanými nohami, predstavujúci pána s frakkom a vysokým klobukom. Našol som ho kdesi pri železničnej stanici vyhodeneho na smetisku. Môj otec na prvý pohľad „uhádnul“, že je to iste ten „talent.“ Dychtivo siahnuť po ňom, a hlboko si vzdychnúc vsrčil do vačku a hybaj k milému direktorovi.

Čo a jako tam pochodil, s tým sa sám nepochválil, a ja som sa ho veru nevypytoval bojác sa, že mi dá vysvetlenie na chrbát, čo som — úprimne uznám — už ani vtedy rád nemával. Celý výsledok „talenta“ toho kritického len s tým vyjadril, že mi s dobrú voľou povedal:

„Chlapče, pojdeš do piatej gramatiky!“ A Rez.

Pozvanie ku predplateniu.

Všetko poukazuje, že náš časopis spôsobí všeobecnú radosť a spokojnosť na všetky strany. Vďačne ho prijaly všetky vrstvy spoločenské, aspoň o tom svedčí, vzdor krátkeho trvania nášeho časopisu hojný počet našich priateľov a nepočtené pochvalné listy, ktoré byly našej redakcii zaslané.

Uznanie to je naša najväčšia odmena!

O nesfalšovaní mravnosť pečlivé obecenstvo naše, imponantne sa vyslovilo o potrebe jestvovania nášho časopisu; so všetkých strán kynie nám povzbudzovanie a pozdrav, zo všetkých strán hrmí: **Nech žije Ľudová strana!!**

O duševnení, vysokoučení mužovia neprestajne sľubujú nám svoje vynikajúce a neohrozené duševné spolupracovanie, sľubujú nám veľkodušnú podporu, a už v tomto samom vidíme istú záruku toho, že najťažšiu úlohu našu dobre vykonáme t. j. že časopis náš, čo do obsahu, bohatým urobíme.

Vysoko povznesieme náš prapor a heslo na ňom je: **Nech žije ľudová stránka!**

Vysoko a pyšne ho povznesieme s tým svätým presvedčením, že sa okolo neho všetci triezve a šlachetne smýšľajúci spoluobčania s radosťou hŕfnu shromaždia.

Maďarsky môže sa učiť každý bez toho, aby sa bal o svoju materinskú reč, veď už aj rozmnožovanie časopisov slovenských je zárukou bezpečnej existencie.

Tak tedy smeľe môžeme všemožnú podporu si vyžiadať a ctených priateľov našich zásad poprosiť, aby časopis náš v čim najväčšej miere rozširovať si nestážovali vo všetkých kruhoch.

Chceme docieľiť, aby tento časopis viac ráz do týždňa vychodil. Tejto úlohe však len vtedy môžeme zodpovedať, keď sa všeobecne rozšíri náš časopis. Ľavnú predplatnú cenu ani potom nezdvihneme.

Predplatná cena „Kreštana“ je:

Na celý rok . . . 2 zl. — kr.

na pol roka . . . 1 zl. — kr.

na štvrt roka . . . 60 kr.

Jednotlivé číslo 4 kr.

VYDAVATELSTVO.

CHÝRNIK

— **Kráľ v Ischli.** Telegramm oznamuje, že kráľ 1-ho júlia odpoľudňa v sprievode kr. kňažnej Marie Valerie a jej detí prišiel do Ischlu a tam sa za dlhší čas bude zdržovať.

— **Srbský biskup umiera.** Z Temešváru sa telegrafuje, že Popovič srbský to biskup, ktorému nedávno boli jednu nohu odrezali, sa nachádza vo veľmi zlom stave. Narezaná noha sa zapálila, druhá ale opuchla a biskup sa vyslovil, že radšej umre, než by ho mali ešte raz amputovať.

— **Zdrapenie jednej zlodejskej bandy.** Fridrika Detsinyiho kupca, ktorý má obchod na vacovskej okružnej ceste, polícia zdrapila, lebo vyšlo na vrch, že bol ukryvateľom už tri roky jednej zlodejskej bandy, ktorá obyčajne sklady ľubárskej fabriky Strobencovej obkrádala a tovar riadne Detsinyimu za ničomnú cenu predávala. Z počiatku kradli len Sekereš a Székely kupeckí pomocníci. Pred niekoľko mesiacmi tí dva zloději obznámili sa s Jozefom Kohnom kupeckým pomocníkom bez všetkého zamesknania a od tých čias vo veľkej miere pokračovali zlodejstvo. Székely a Kohn objednali vo fabrike tovar na vidiek a potom Szekereš im riadne dva krát toľko napakoval. Tí dobrí vtáci previezť dôvoz, rýchlo ho vezli ku Detsinyimu; tovar obdržanou cenou vyplatili. Čo im ale ostalo, na tom sa všetci podelili; konečne upadli do rúk policii.

— **Civilný kňaz.** Z Turčianskeho Sv. Martina nám píše náš dopisovateľ: Istý N. N. tamejší stolár v tamten týždeň išiel do hory na výlet so svojimi dobrými kamarátmi chcúc si dobrú vôľu urobiť; ponač sa spoločnosť dobre zabávala, náš stolár aby ešte lepšiu zábavu pristrojil spoločnosti „vo včulajšej cirkevno-politickej dobe, vylezol na jedon strom a slovil spoločnosť, aby ho poslúchali, lebo že on civilný kňaz, bude im tedy teraz civilnú kázeň držať; tej veselej spoločnosti sa veľmi ľúbil taký vtípný nápad, tedy kazateľ držal kázeň najprv pre evanjelikov, potom pre židov, na raz pukne mu pod nohami haluz a náš horlivý kazateľ cup dolu na zem, polámal si ruku, rebrá a chrbát, 28. júnia zomrel. (Civilná kázeň tedy dlho netrvala. Redakc.)

— **Sv. Missie.** Jako nám zo Zákopčia v Trenčianskej stolici píšú, budú sa tam sv. missie vykonávať a trvajú od 27. júlia až do 7-ho augusta.

Obeta hromu. Blízko Lippy v aradskej stolici tiahla sa búrka nad obcou Kizdia 27-ho júnia. Jedna tamejšia nádennička menom Persa Krajničán von v chotári pracovala, keď sa započalo blyškať, utiahla sa pod jedon strom. Sotva že sa utiahla, do stromu uderilo na dvoje ho rozštiepiac, ženskú ďaleko odsotilo. Keď búrka prestala, niekoľko nádennikov tade idúcich vzkriesilo tú ženskú, ktorú hrom pozbavil mlavy.

Smrtné nehody. V Levoči tesár J. Bek tak nešťastlivo spadol z dočasnej strechy rímsko katolíckeho kostola, že hneď zomrel. Tamejšieho kováčskeho majstra menom Weisza jeho vlastný kôň tak silno kopnul do pŕs, že na druhý deň následkom utrpených rán skončil.

Milosť Ducha sv. Z Rimu sa telegrafuje, že baronka Frída Rantzau sestra to Bismarckovho zať a z luteránstva obrátila sa na katolícku vieru. V rímskej spoločnosti veľkú senzáciu opôsobili toto obrátenie.

— **Hrozné vraždy v Paríži.** Z Parízu sa telegrafuje: 21-ho júnia tu dva hrozné zločiny boli spáchané. Jedon mladý človek menom Kroizier (výslov Kroazié), šesťkrát pichnúc nožom, zabil svojho otca, ktorý ho pokarhal; jedna osemnásť ročnia ševkiňa menom Julia Martin zabila starú matku; vlastne chcela zabiť chromého starého otca, ale tento utiekol a dievka potom vrhla sa na starú matku, ktorá v posteli ležala a jedným železným hrncom ju dotiaľ tklá, až vydala dušu.

Zpreneveriaci turek. Viedeňské turecké veľkopolnanstvo poprosilo budapeštiansku policciu, aby i v hlavnom meste hľadala tureckého kopeckého pomocníka menom Vasilia Demetra Parlakiho ktorý Germánovi Kuloglu kupcovi v Galote 12 tisíc rubľov zpreneveril a utiekol. Tento zpreneverec má ešte len 22 rokov.

— **Útok proti jednému farárovi.** Farárovi v Hosszúheténi (Baraňanská stolica), ktorý pre svoju dobrotu a prívetivosť je po celom okolí známy, jakýsi dobreprajúci, dosť hodný dynamitový patrón určil, ktorý oknom do izby farárovi chcel hodiť. Na šťastie ten zločinec zle mieril, patrón sa búšil do steny a s hrozným rachotom pukol sa na slobode. Obyvateľstvo v obci, ktoré už do spánku bolo ponorené, so strachom vybehlo na ulicu, ale farárovi — jako sa píše — nestalo sa nič. Zločinca hľadajú.

— **Kolko nás stojí vojsko?** Útraty na rakúsko-uhorské vojsko spolu s obidvojím vlastibranstvom toho roku činia 180,496,328 zlatých, počet celého vojska v čas pokoja je: 23,445 officierov, 330,807 chlapov, 59,916 koňí a 1048 diel. — Nemecko vydržiava so 498,540,909 zlatými 24,590 officierov, 559,180 chlapov, 96,844 koňí a 2340 diel. Francúzsko ale so 433,597,789 zlatými 28,555 officierov, 532,640 chlapov, 141,059 koňí a 2890 diel. Útraty na vojsko vynaložené tedy na obyvateľstvo rozpočtované takto sa majú, u nás na každú hlavu pripadá 4.311 zl., v Nemecku 10.051 zl. a vo Francúzsku 11.016 zl.

— **Pút do Veľkého Maria Czellu.** Dňa 5-ho septembra bežiacého roku pôjde z kostola Františkánskeho z Budapešte pút do Veľkého Maria Czellu (Štýrsko) na ktorej môžu účasť vziať uhri, nemci a slováci. Z Budapešte do Liellenfeldu jedna osoba platí za železnicu sem a tam na II. triede 16 zl., na III. triede 10 zl. 80 kr. Na žiadosť program pater Quaradian (býva: IV. ker. Ferenciek tére Budapest). Na štáciach, ktoré medzi Budapešťou a Prešporkom ležia, môžu sa veriaci pripojiť, cena z týchto štáci je v programme vyložená. Ku príkladu: Z Nových Zámkov platí jedna osoba na III. triede 7 zl. 50 kr. sem a tam. Karty na železnicu sú k dostániu od 1-ho augusta až do 3-ho septembra jedine u Patrov Františkánov (IV. ker. Ferenciek tére). Putníkov z okolia prosím peniaze do 1-ho septembra sem poslať, abych pre nich potrebné železničné karty a vozne zaopatřím môhol.

Na zaopatrenie si cirkevných náradí, kostolných zástav a praporov atď. odporúčame ústav **Jozefa Gavora** v Budapešti, Vacovská-ulica číslo 17.

Upovedomenie. *L'udová strana* v Budapešti (VI. Podmanická ulica číslo 8, I. poschodie) *krajinskú sústrednú pisárň* otvorila, a táto účinkovať už aj počala. Aby však účinkovanie tejto kancelárie bolo zdarné, obecnstvo sa vyzýva, aby túto *pisárň* hneď upove-

domilo o každom pohybe či politickom, či spoločenskom *ľudovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale dňových a týždňových novin, ktorí držia s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnú službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlisko i toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by niekto písal, *nikdy* nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať.

Milodary.

Na útraty, ktoré vznikly preto, že hlavný redaktor našich novin: Mikuláš Lepsényi bohužiaľ bol odsúdený, milodary ráčili nám zaslať:

Josef Záhorszky, Katharina Kocsis a Mária Páska po 50 kr., ešte iní dohromady složili 72 kr. — Várna: Ludvik Valigura 1 zl., Dominik Raiszkup, Pavel Kostjal, Ferdinand Zimen a Ondrej Szkalicsan po 50 kr. — Bristricza: Františ Klein 1 zl., Terka Kiczko, Adolf Spanyol po 50 kr., Juliška Hugyecz 25 kr. — Skalica: Pavel Braneczky, Jakub Godiska po 1 zl., Františ Pekar 60 kr., Josef Martinovics, Pavel Novák po 50 kr., N. N. 40 kr. — Trnava: Gašpar Malocsay, Péter Klinda po 1 zl. Mocsonok: Egyházi kerület papsága 5 zl. 45 kr. Illava: Ján Pocsarovszky 1 zl. Bazin: Michal Wolfshörndl, Imrich Seliga, Ján Laczko po 50 kr. Bazinski dvaja mešťania 1 zl. 95 kr. Végheš: Matej Viboch 1 zl. Duló Ujfalu: Františ Netsch, Josef Netsch, Alojzia Psenak po 50 kr., ešte iní dohromady složili 1 zl. 40 kr. Szepesótfalu: Ján Wall, Josef Wercsinszky, Michal Barnas, Pavel Biss, Ján Slivinszky, Josef Groman, Michal Laufik, Michal Dammer, Pavel Gvozdziaik, Ján Kurucz, Rudolfus, Josef Kacsmarik po 1 zl., Ján Gaborcsik, Josef Kiss, Ján Groman, Michal Lauf, Ján Scholcz, Ondrej Tomas, Ondrej Biss, Žofia Biss, Ján Dammer, Pavel Horanszky, Mikuláš Kalna, Matej Mrasz, Pavel Lauf, Josef Druzbaczky, Michal Zasztko po 50 kr., ešte iní dohromady složili 2 zl. 20 kr. Michal Vagác 5 zl., Bratia Pinhack, Ferdinand Moletz, Veleb. Michal Mika, Veleb. Mansvet Prikaszky, P. J., Veleb. Ignác Luczky, Lassovszky, po 1 zl., F. Galbavy, Juraj Zamečnik, Josef Valló, Ján Jancsik po 50 kr. Fiume: Imrich Kubenik 3 zl., Josef Kubenik, Josef Ferko po 1 zl. Nitra: Mária Medveczky, N. N. po 1 zl. Béla Vass, Šándor Ehrenberger, Mária Tomcsanyi, Fáni Kalinay po 50 kr., ešte iní dohromady složili 70 kr. Vrbové: Mária Mokoš, Františka Benko, Mária Svetlik po 1 zl., Ján Kimmerlink, Michal Vimal, Juraj Mego, Ján Motička, Josef Jantauš, Štefan Motička, Pavel Kramarik, Michal Devaty, Katerina Klčo, Ján Svetlik, Josef Hadar, Ján Čiepká, Karol Barton, Pavel Szudora, Ján Hohel, Ján Shušslik, Peter Cerhan, Ján Mahacs, Mária Barinaj, Františ Kubiček, Vilmoš Jantauš, Ján Madzso, N. Šporer po 50 kr., ešte iní dohromady složili 10 zl. Tr.-Teplíc: Štefan Vlasaty 1 zl., Josef Polaček 55 kr., Michal Šefčík, Juraj Orechovszky po 50 kr., ešte iní dohromady složili 1 zl.

15 kr. Josef Faymon, Ján a manželka Hrzlór po 1 zl. Josef Gašparik, Václav Kuratko, Josef Kokos, Štefan Hlavathy, Františ Hatunák, Anna Matejka, Gáspár Kupczky po 50 kr. Újantal völgy: Josef Bezkidjár, Ján Czensko, Viktoria Brauner, Augustin Brauner, Štefan Betzany, Augustin Hogel po 50 kr. ešte iní dohromady složili 3 zl. 20 kr. Tr.-Teplíc: Františka Szedlacsek, Ján Veszeli po 1 zl., Michal Janik, Michal Barinka, Vincencia Korokay, Vince Törvényi po 50 kr.

Za poslané milodary, jako tiež za poslané útrpné riadky v mene milého mučedníka našej svätej veci najvrúcnejšie vdaky vzdávame. Požehnaj Bože štedrých darcov s nebeským i zemským požehnaním.

(Pokračovanie nasleduje.)

DOPISY.

Ozvena na dopis z Kys. Mesta.

Prevelebný pán Redaktor!

Dňa 6. júni b. r. v „Pútniku“ uverejnený dopis z Kys. Nov. Mesta tak radostne, jako i boľastne ma preniknúť a práve preto pospiecham upozorniť môjho ct. spolubojovníka na niektoré tam nachádzajúce sa chyby a ukázať mu tú zbraň ktorú si má vyvoliť, by prospešne brojil oproti nehodným nezdarám.

Jako vidno, z celého článku čistý a presvedčený katolícky duch vane — nech mu je chvála — len že práve ten čistý katolícky duch a presvedčenie je povolane hranicu tiahnuť, jak ďaleko môžeme ísť na bojišti oproti našim nepriateľom, aby sme neprestúpili zákon božsky „Miluj tvojho bližného, jako seba samého.“

Toto heslo — ktoré nás rozdeluje od pohanov — malo viesť i mojho ct. spolubojovníka v písani jednotlivých bodov článku potahujúcich sa na nevinné a k tomu ku nežnejšiemu pohľaviu patriace osoby. Ct. p. spolubojovník — čo mu ani tak veľmi zazlievať nemožeme, veď to on v jeho jednoduchej osobnosti precítiť ani nevie, ani sa kde naučiť nemôhol — nebral do ohľadu to, že v terajšom svete jak hlboko úctive sa máme chovať proti nežnejšiemu a slabšiemu pohľaviu.

Čo sa prvého epithetona týka, o tom tu nechcem slovo šíriť, radnej o tom druhom. Slečne a vôbec druhé biele pohľavie je krehšie, slabšie a práve pre toto nemôžeme jich s tou istou mierou vážiť jako nás. Vyndúť z tejto zásady, keď sa kto v kostole zasmee, to ešte za škandal bilagovať nemôžeme, tým menej keď slečnám diškretný a slabý úsmev obľetuje perny.

To škandal nemôže byť, na pohoršenie len takým farizeom môže slúžiť a preto sa i takýto škandal, škandal pharisejsky volá.

Toto by mala byť tá chyba a vina, ktorú tie dve slečne spáchaly.

Pýtajme sa ale či sa to môže srovnáť s hore spomenutým príkazom; keď vidíme jak veľká zájesť závi z príležitostného vykorystovania, vrhnúť im na oči nízky pôvod?! Zachádzanie jeho podobné je „levovi ričiacému na púšti hladujúc koho zhltné.“

Takéto zachádzanie nemôže sa s rovnať s láskou ku bližnému, to prezradzuje i nevzdelanosť, čisto uráža zákon božský.

Keď kto chybu, vinu spácha, Kristus nám takúto radu dáva: «Id' ku tvojmu bližnému a napomeň ho medzi štyrma očima». A aj toto máme vlúdne, prívetive urobiť.

Zachádzanie ale mojho spolubojovníka nie že by získal verné deti nášmu Spasiteľovi, ale jich ešte viac odpúdi!

Teda ctený spolubojovníku neberte tak príprisu zbraň vo veciach malicherných!

Veľmi sa divím dopisovateľovi zazlievajúcemu neprinášaniu holdu zo strany dám.

Toto pravda vysvetľuje hore spomenutú poznámku t. j. nevzdelanosť.

Čo sa tohoto týka upozorňujem ho na vysoko vzdelaný národ anglický kde dámy vopred dajú znak do očí prichádzajúcim mužským, či jich môžu pozdraviť, lebo nie?

A tedy Vy ct. spolubojovník ešte hold požadujete od dám?!

Dovoľte mi konštatovať, že tie prázdne a plné klásky práv na opak reprezentujú v článku rolly hrajúce osoby! Ťažko posúdiť takého, ktorý vyššie stojí!

Ale ešte niečo. Zásady, ktoré kat. spolok podáva, treba nasledovať. Kat. spolok je ten jediný prostriedok a prameň ku seba vzdelávaniu, kde dobre nauky môžu ssať do seba — ačkoľvek nie od judášskeho a filosemitu podpredsedu, ktorý je na zlom krk — s ktorých pomocou priehladnúť by mohli tu priepasť, ktorú jím zo dňa na deň zmáhajúce sa a panujúce židovstvo, dávno kope. Takéto otázky majú predmet schôdzkam podávať, riešenie mestských vecí, politické náhlady, jedon druhého poučiť, upozorniť na ten bič, ktorý z kade ruka, z kade noha pletú na nich. Čas je zvrškovaný, hor sa na pole činnosti! Nech veje zástava ľudovej stránky, ruku v ruke drúžme sa pod ňou!

Kysucký.

Nyitra-Ujtlak 1895. jún. 19.

Vysoko ctený pán Redaktor!

U nás je tiež prevrátený svet od chýrečnej volby nitrianskej, bár aj sme na nej chvála Bohu účasť nebrali. Náš „velkomožný“ pán notáriuš, ktorý len asi 7 rokov panuje nad nami, a ktorý si už veľmi pekný statok nashromaždil, lebo už má role, krásny vinohrad, nádherný letní palác, kone, kravy, koč, kočiarik, slovom všetko čo len jedna taká duša, jakú on má, sebe žiadať môže; že jako k tomu všetkému prišol tak skoro, o tom len on vie. Nič mu nezávidíme, len to žiadame aby bol spravodlivý jak k jednému tak k druhému; nech sa do nášeho náboženstva nemieša, ktorému on jako kalvín nerozumie; nech našich kňazov falosne nepodáva; nech našich učiteľov neprenasleduje; nech sa račej o to stára aby nám naše veľké farchy sa umenšily; nech vyrobenie daň sám koná, nech ich sám odbiera, nech to čo je najhlavnejšia vec v jednom notariáte, sa nesveruje na pisárov; nech nám už raz dá na vedomie, kde sa naše „Regálne“ a za ukvartirovania vojakov, nám prichádzajúce „Peniaze“, o ktorých nič nevieme, alebo načo sa obrátili.

Nech nám dá na vedomie, jako máme oslovit pána hlavného slúžného, pána podžupana, keď už on požaduje titul „Velkomožný“ ktorý tým pánom, ale

jemu na žiaden spôsob nepatrí. Ešte obecný výbor upozorňujeme, nech majú, jako tí od nás zvolení naši zastupcovia oči otvorené, a smelé srdco naše obecné záležitosti zastávať, a všetky žiadosti notára, zemäna, pána Gejzu Bihariho, (ktorému zemanský nápis aj na jeho stoličkách visí,) ktoré sa nesrovnávajú so všeobecným dobrom, nevyplňo ať.

Viac občanov.

HOSPODÁRSTVO

Okolo dňa veľkých dvoch apoštolov, Petra a Pavla započína sa u nás žatva v takých rokoch, keď je počasie riadne. Toho roku o 10—14 dní neskôr vyrôji sa náš ľud s dôverou v Boha na polia, aby zožal „živnosť.“

Dal by všemohúci Pán nebies, ktorý má v ruke život i smrť, aby i to málo, čo nám veľké nehody v prírode nechali, bez galiby sa dostalo pod strechu.

Lebo veru neni v biblii tých sedem rán, ktorých sa na naše siatiny s takou záhubou uvalilo, jako práve toho roku.

Dlhá, prísna zima, zas trvanlivá suchota, potom dosť neskoro dážde bez konca, privaly, búrky po celej krajine. Siatiny z väčšej čiastky poláhly, miestami celkom vyhynuly. Potom bolo veľmi chladno, nešetné vichry pomiatly to, čo ešte ostalo.

Bol i ľadovec miestami. Z pár dážďov vznikla hustá mlha a v tejto vlhkej mlhe zrdza vyžieravých hubí pokryla nám siatiny, aby z listov a strela pšenice vycicala životnú silu a ubiedila nedúžive zrnka klasu. Zas povstali červíci skoro v každej siatine.

V takýchto smutných, v takýchto strašných pomeroch má ľud kosiť!

Nie so spevom, nie v dobrej vôli vychádza rôj koscov na polia a horkým bude nový chlieb, ktorý po iné roky nášmu ľudu je sladší nad jakýkoľvek koláč.

Možno, že ešte kukurica, cukrová repa a zemiaky lepšie výhľady poskytujú, ale všetko toto nebude dostatočné vyrovať väčšiu škodu.

Priemerná úroda celej krajiny, i podľa vlády, ktorá ešte vždy vystupuje s ružovými oznammi, sotva nečo viacej prinese nad 7 metrové centy po jutre. Dobré bude keď úroda naša prinese 35 millionov centov pšenice, a raž sotva 10 millionov oproti vlonským 15 millionom. Jačmeňa bude ešte menej nežli vloni. Ovsu ale, ktorý silno kazí zrdza, bude mnoho, keď ho bude 8 millionov metrických centov oproti 10 millionom vloni.

Krmu bolo mnoho a to krásneho, jako už od dávna nie, ale i ten pokazil dážd. Pastviny však sú bujné.

Nežody počasia pokazily našu najlepšiu nádej. Čo z úrody čakáme, to je už nie to najlepšie; ale len pokazené, slabé zrno.

A čo nám ešte z našej slabej úrody zostane, okrem na chlieb a na sítie, to málo nebude mať ceny. A síce preto, lebo páni falošného svetového kupectva, tržnica robí na papieri popredku vypočítané ceny, jako sa to naničhodným špekulantom ľúbi, aby mnoho získali z práce hospodára.

I posávať náš závod bol ťažký proti ruskej a rumuňskej pšenici, ale včul nové kupecké smluvy otvorily dokorán tržiská i na našich jarmokoch. Veľké mlyny vďačne kupujú lacnú rumuňskú pšenicu, a opušťajú uhorskú, pokým jej cena sklesne, pokým hospodár len so ztrátou sa jej môže striasť.

Pre nás nie len počasie bolo macožným, ale nemotorná bola i naša hospodárska politika. Z čoho že potom bude môcť udržať ten drahý štát?

Preto chýťme sa do roboty, porúčajme včulajšie skvelé povettné zámky a vystavme si jednoduché, ale na zdravom základe krásne domy!

VYOBRAZENIE.

Dnešní náš obraz predstavuje pozostatok hlavy sv. Ladislava kráľa, jako sa on v Hedervárskej kaplnke Sidelného chrámu v Rábe zachováva. Sv. Ladislava r. 1192 vyhlásili za svätého a tento pozostatok od tých čias je predmetom úcty, lebo vtedy vyňali ho z truhly spolu s dvoma ramenami, aby položiac na oltáre, veriaci ich cítili. Hlavu sv. kráľa pôvodne do jednej bohato pozlatenej truhelky zo striebra vložili, ktorá prsá kráľa predstavovala. Naproti tomuto pozostatku taká úcta bola, že pri pravotných veciach, v pochybných pádoch, keď bola reč o novej veci: na tento svätý pozostatok stránky prisahali. Túto sv. hlavu niesli pred prichodiacich kráľov a arcikňazov, s touto išli do boja a ju v slávnom prívode vo veľké slávnosti nosievali po uliciach vo Veľkom Várade. Okolo konca 14-ho stoloťia jedon hrozny požiar váradský sidelný chrám obrátil na popol a práve vtedy vyšlo i na vnivoč to staré drždadlo pozostatkov. Včulajšie potom na začiatku 15-ho stoloťia zhotovili. Ten spomenutý požiar vypráva i jedna listina samého kráľa Sigmunda, spolu s tým zázrakom, ktorý sa vtedy stal. V požiaru totiž v kostole zlaté a strieborné nádoby, medzi nimi i drždadlo hlavy sa roztopily, hlava ale i medzi žeravými hlavňami neporušená ostala, ani len znaku dymu nebolo poznať na nej. Tieto pozostatky až do roku 1565 vo Veľkom-Várade boly odtialto — pre kacírov — do Gyulafeherváru ích niesli. Odtialto cez Česko do Prešporku, konečne 1607 do Rábu sa dostaly a od tých čias tam sa zachovávajú. — Táto hlava, jako živá čiastka tela kedysi vysoko sa povyšovala nad synov celého národa. Dnes jako pozostatok spolu spravicou sv. Štefana kráľa je predmetom našej najhorlivejšej úcty najvelebnejším. — Sv. Ladislave kráľu! Prosíme ía pre sväté pozostatky tvojej hlavy, vy-získaj nám od Boha svornosti pre uhorské katolíctvo bez hlavy!

Rozmary a žarty.

Múdry chlapček.

Malý Karol trápi ustavične otca aby mu kúpil bubon.

— Pravda, hovorí otec, aby mi celý deň hlava hučala od tvojho bubnovania?

— Nie, otec, len vtedy budem bubnovať, keď budeš spať! odpovedá synček.

Z kasárne.

Kaprál (k rekrútom): «Keby dal nejaké kommando pán generál, musite ho práve tak prisne a zdarne previesť, ako keby bol kommandoval ja!»

Civilný sobáš a sedliak.

Istý sedliak zapriahol somára a kravičku do voza; somár nijako nechcel fahať, na čo ho sedliak nemilosrdne mlátil. Jakási úradna osoba tade idúc oslovila sedliaka reknúc: Vy nemilosrdný človeče čo že trizníte to nevinné zviera?

Sedliak odpovedal: Musím ho trestať, lebo nechce privykať na ten civilný sobáš, a zákon to predsa nakladá.

ODKAZY REDAKCIE.

Naše noviny „Kreštan“ velebným Pánom v Kristu i erga sacra sú k dostániu, kto by tedy zamýšľal si takto zaopatriť naše noviny, nech sa obráti na Redakciu „Kreštana.“

Prosíme našich ct. predplatiteľov, aby, keď chcú obnoviť svoj predplatok, alebo noviny reklamovať, vždy ráčili pripojiť nápisnú obalku.

Aachen-Marček. M. J. Kedykoľvek sa vám nečo takého na pošte príhodi, máte sa zrovna obrátiť na poštovú direkciju; keď by ste iného ani neobsiahol, direkcija zaiste zavedie vyšetrovanie, a potom vysvitne, či sa vám krivda stala alebo nie.

Turzovka. Ch. G. Ďakujeme za váš súcit; a keď nečo zajímavého znáte, píšete kedykoľvek, vďačne prijmeme.

Turóc Sz. Márton. J. J. Len i na ďalej!

Zákopese. D. Gy. Kedykoľvek podľa našej možnosti vyhovíme vašej žiadosti.

Dvom z Piargu pri b.-štávnici. Dobré známe polohu vašu, jako aj vôbec polohu nášho ľudu, úfajme, že to tak nemôže dlho trvať! — Čo sa druhého punkta týka, oprobujte!

Čiv-Čiv! Len pošlite!

Dobrá voda. Dopisy bez podpisu neberieme do ohľadu.

Tvrdošin. G. J. Posávať sme ešte nemali času, ale včul pride rad na to, od vás zaslané, len prosíme o trpezlivosť.

Mestečko J. A. K. R. Obdržali sme.

Nagy-Kosztolány K. J. detto.

Liptó-Sz.-Mihály K. J. V poriadku je.

Nagy-Bossán G. J. G. M. Prosíme o odpoveď a numero, čo je na obalke, aby sme boli v poriadku.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštará, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý počtový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knížná polica.

Katolíckému ľudu odporúčame nasledovné knihy:

Kto sa chce poriadne naučiť po slovenský *písať* a vôbec reč svoju materinskú tak znať, jako sa svedčí, tomu odporúčame nasledovné diela:

1) Slovenský Pravopis od Dra. S. Czambela v Budapešti. Isabella ulica číslo 68.

2) Josef Victorins Slovakische Gramatik po nemecky. V Budapešti u Vilema Lauffer Ujvilág ulica.

3) U toho istého vydavateľa: Slovenská Mluvnica od Mráza, čisto slovenský.

Bez známosti mluvnice není možno dobre písať!

„*Dom Svätý*“ čili „*Život Tobiášov*.“ Domom kresťanským k nasledovaniu predstavil Karol *Latasse* biskupský vikár v Nancy, v Lotaringii. Cena 85 kr.

Znovu vydáva: Fr. Richard *Oswald* správca fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho istého vydavateľa je k dostaniu: ***Ružencová knižočka***. Albána *Stolcza* ***myšlienky o žoltári***. Cena jedného výtisku 15 kr.

Pod menom: „*Ježiš*“ priateľ dietok Modlitby a piesne pre katolícké školské dietky zostavil Štefan *Janovčík* farár likavský. Tlačou Karla Salvu. — Nákladom vlastným.

„*Blahoslavený*“ P. *Diego* z Cadixu kňaz rádu kapucinského. Spísal: P. Norbert *Stock*. Poslovenčil: Alois *Behúnek* farár lančársky. K dostaniu: V Trnave u Žigmunda Wintera.

„*Kráľovná Sv. Ruženca*.“ Mesačné sošity, vychádzajú 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 halierov), Spisuje Štefan *Pironcsák* farár v Trstenej v oravskej stolici, u ktorého sa možno predplatiť.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.25—7.50 zl. Raž 6.00—6.10 zl. Jačmeň: na krm 6.40—6.70 zl. do pálenie 6.80—7.00 zl. na várku 8.00—8.19. Oves: 6.60—6.90. Kukurica: 6.80—6.95. Proso: 7.00—7.10. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 11.50—12.50. Kopné semeno: 12.50—12.75.

3. Strova: Veľká biela fizuľa 8.00—12.40; tmavá 6.80—7.00 okruhlá: 9.00—9.50, drobná 11.10—tarkavá 5.90—6.00. Šošovica 9—23. Hrach 9.00—12.50. Čistá 15.00—. 17—zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 3.00—3.10. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lú ne seno. 3.50—4.00. Lesné a horné seno 4.00—4.30. Slama. Na postielanie: 1.20—1.40. Žup 1.40—1.50.

6. Siatie: Červená ďatelina 66—70. Lucerna 48—52 zl. Jarní ladník 8—9 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 390 hospodárskych volov; 160 dojných kráv. Nasledovné boly ceny: Vyborná pára volov do jarma do 370—400 zl. Dojné kravy: za jeden kus 50—165 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 400 kusov oviec. Ceny: 14—17 zl. za páru, a 20—23 kr. za živý kilo. Sviný trh: za kilogram 42—43. V salašoch 18.068 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajca 47—50. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Slanina 42.50—43., udená 43—50 zl.

Zodpovedný redaktor: Gerhard Németh.

TLAČIAREŇ

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, I. OKRES, DÖBRENTÉY-U. Č. 18.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť **preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev** na

úradné výtisky,

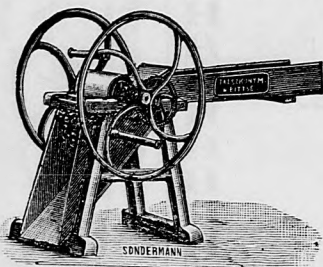
ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Cteným pp. hospodárom odporúčam nasledujúce
HOSPODÁRSKE STROJE.

Amerikánske bubnové sečkovice:

s jedným pohonným kolom
 a troma nožmi
 č. II. zl. 27.— III. zl. 30.—

s jedným pohonným kolom
 a štyrma nožmi
 č. III. zl. 31.50. IV. zl. 40.—

s dvoma pohonnými kolami
 a troma nožmi

č. II. zl. 31.— č. III. zl. 35.—

s dvoma pohonnými kolami
 a štyrma nožmi č. III. zl. 36.50.
 IV. zl. 48.— VRV zl. 56.—

Ručné mláčačky najúplnejšieho zostavenia s pohonným kolom a ochrannou pokrievkou na ozubené kolá — — — — — zl. 89.—

Žentúre, väčšie mláčačky a rozličné mlatiace garnitúry dľa môjho cenníku.

Rajtáre (Vejačky) novos zdokonalené s prístrojom na regulovanie vetra miešakom na plevy a s 12 riečicami — — — — BR III. zl. 60.— BR IV. zl. 68.—

Triery rozličnej veľkosti na čistenia a vylučovania rozličného obyvia dľa zvláštneho cenníka.

Rozsevačky tak zvané „Tatra“ upotrebujú sa s veľkým prospechom jak na rovine tak i vo vrškovatých krajoch 11 radová zl. 200.— 13 rad. zl. 220.— 15 rad. zl. 245.—

Šrotovníky na šrotovanie jačmena, kukurice a p. č. II. zl. 35.— č. III. zl. 50.—

Šrotovníky ku pohybu pomocou žentúra — — — — č. IV. zl. 90.—

Struhadlá na burginu a zemiaky č. I. zl. 15.— č. II. zl. 24.— č. III. zl. 20.— č. IV. zl. 30.—

Stroj na rezania kapusty — — — — — zl. 24.—

Stroj na vymršťovanie (moržovanie) kukurice — — — — — zl. 26.—

Pluh tak zvaný „Uhorský“ s kolieskami a rezervným ryglom — — — — zl. 28.—

Ostatnie druhy pluhov dľa môjho cenníka.

Železné trojdielové brány — — — — — zl. 26.—

Amerikánske hrable „Triumpf“ s 28 ocelovými zubami — — — — zl. 96.—

Stroj na lámánie stromovej kôry pre garbiarov a drevokupcov zl. 130.— a zl. 160.—

Mačkadlá na sklad a borievky — — — — — zl. 170.— a zl. 180.—

Mlinky na syr — — — — — zl. 75.— a zl. 95.—

Železný amerikánsky mangel na prádlo — — — — — zl. 50.—

Okružné píly (cirkuláre) — — — — — zl. 75.— a zl. 90.—

Decimálne váhy	na klgr.	25	50	100	150	200	300	500	750	1000
	cena zl.	10.—	13.—	15.50	18.—	22.50	24.50	33.—	42.—	58.—

Obrazkové cenníky v troch rečiach zašlem na žiadosť franko.

— Ceny rozumejú sa v mojej dielni vo VEL'KEJ-BYTČI —

MICHAL TRESKOŇ

9-10

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje

VEL'KÁ-BYTČA. (NAGY-BITTSE, TRENCSÉN MEGYE.)

OZNAM.**Hľadám miestnych zástupcov,**

pofažne

agentov,

ktorí predávali by vet obecenstvu moje

hospodárske stroje.Tí páni, ktorí chceli by prevziať zastupiteľstvo,
nech obrátia sa na mňa písomne.**MICHAL TRESKOŇ,**

vo Veľkej-Bytči, (Nagy-Bittse, Trencsén m.)

2-3

**OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUCNE
OZNAMOVÁCA PISÁREŇ VILÉMA FRIE-
DENSTEINA (BUDAPEŠŤ, BÁLVÁNY-U.
ČÍS. 2.) PRIJÍMA.**

Znalec v prietrhových uväzkach.

J. Keletiho cis. kr. rakúsko-uhorska a belgicko kr. výhodná prietrhová uväzka od tých najhýrečnejších lekárskech auktorit je za najlepšiu uznaná, nešmíka sa, nečini neprijemný nátlak a mimoriadne je cieľu prizeraná.

Novota!!

Keletiho prietrhová uväzka z gummi, výhodou zaopatrená 1894. v mesiaci marci. Vyznačená v Brüsseli 1893. zlatou medáliou a skvostnou listinou. Pelotty úplne môžu sa až na prietrh položiť, s ochrankou z jelenovej kože a s poistovacím pásom.

Ceny: na jeden bok 6 zl., na dva boky 12 zl.

Suspensorium, bručová uväzka (elastična) krčová pančocha z gummi, brucho-podväzujúca, rovnodržiacia ústrojná šnúrovačka, umelecké nohy a ruky.

J. KELETI,

lekársko-hojičský mechaniker a fabrikant cis. a kraľovských uhors. výhodných prietrhových uväzek.

**V Budapešti, IV., Korónahereg-ulica číslo 17.
(v dome Servitov.)**

15-20

Obrázkový cenník zdarma a bez poplatku.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hreď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.**

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížičky pre údy občianskych spolkov a knížičky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížičiek so silnou obálkou na osmorku predávame za 3 kr. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.